

İnsan faaliyetleri veya doğal süreçler sonucu karbondioksit, metan, azot oksit gibi gazların atmosfere salınması; sera gazı emisyonu olarak ifade edilir. Son yıllarda özellikle insan faaliyetleri sonucu dünya genelindeki karbon salınımı ciddi oranda artmıştır. Yükselen sera gazı emisyonları küresel sıcaklık artışına ve iklim değişikliğine yol açmaktadır. Bu sorunun çözümü için uluslararası düzeyde çeşitli önlemler alınmaktadır. Bu önlemlerden biri "Sınırdaki Karbon Dzenleme Mekanizması" (SKDM)'dir.

Sınırdaki Karbon Dzenleme Mekanizması (SKDM) Nedir?

Sınırdaki Karbon Dzenleme Mekanizması (SKDM), Avrupa Birliği'nin sera gazı emisyonunu azaltma hedefi kapsamında uygulamaya koyduğu araçlardan biridir. Sistemin temel amacı sera gazı emisyonlarını kontrol altına almak için ekonomik bir teşvik sunarak hem devletleri hem de şirketleri iklim dostu uygulamalara ve yatırımlara yönlendirmektir.

Uygulamanın çıkış kaynağını, Birliğin daha önce kendi içinde geçerli olan Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) oluşturmaktadır. ETS'nin AB'de yer alan şirketlerden, karbon salınımı belli bir düzeyin üstünde olanlara ek finansal yükümlülük getirmesi, bu şirketlerin yatırımlarını Birlik dışına çıkartma riski doğurduğundan, uygulama AB dışını yani ithalatı da kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

ETS'nin Avrupa dışında faaliyet gösteren şirketleri de kapsayan hali "Sınırdaki Karbon Dzenleme Mekanizması" ile artık Avrupa'ya ihracat yapan şirketlerin karbon salınımını, yapacakları yatırımlarla veya satın alacakları SKDM sertifikalarıyla belli bir düzeye düşürmeleri gerekecektir. Bunu yerine getiremedikleri durumda ilgili üye ülke yetkili otoritesi tarafından caydırıcı nitelikte para cezalarına çarptırılmaları sağlanacaktır.

Emisyonların Kapsamları Nasıl Ayrışmaktadır?

Uygulama kapsamında kullanılacak emisyon verileri doğrudan ve dolaylı emisyon olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kapsam 1 olarak da adlandırılan doğrudan emisyon, şirketlerin üretim süreci esnasında açığa çıkan emisyonlardan oluşurken Kapsam 2 yani dolaylı emisyon, üretimde kullanılan elektrik kaynaklı emisyonlardır.

Borsa İstanbul'da faaliyet gösteren şirketlerden bazıları sürdürülebilirlik ilkeleri gereğince Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyon verilerine sürdürülebilirlik raporlarında yer vermektedir. Önümüzdeki dönemde, özellikle Avrupa'ya ihracat yapan şirketlerde bu verilerin paylaşımının, raporlama yükümlülükleri kapsamında zorunlu olması beklenmektedir.

Şirketlerin hangi emisyon çeşidinden sorumlu olduğu yer aldıkları sektöre bağlıdır ve bu sektörlerin zaman içerisinde değişebilme ihtimali bulunmaktadır. Bununla beraber, şu an için dolaylı emisyonlardan da sorumlu olanlar çimento, gübre ve enerji sektörleridir.

SKDM Sertifikası Nedir?

Şirketlerin, karbon emisyonlarını uygulama çerçevesinde belirlenen eşik değerlere indirebilmesinin yolu; yapacağı yatırımlarla faaliyet süreçlerindeki salınımları düşürmek, bunun yapılamadığı veya yetmediği noktada ise SKDM sertifikaları satın almaktır.

Bu sertifikalar, emisyon azaltımı sağlayan kuruluşların, salınımını engelledikleri her bir ton karbondioksit karşılığında kazandıkları bir hak olarak oluşmakta ve karbon salınımlarını dengelemek isteyen diğer şirketlere satılabilmektedir. Bu sertifikaların fiyatları da  /ton CO2 salınımı olarak ifade edilen ETS tahsisatlarının haftalık ortalama açık artırım fiyatına bağlı olarak hesaplanacaktır.

SKDM Uygulama Takvimi Nedir?

Uygulama kapsamını belirten SKDM Tüzük Metni, Avrupa Parlamentosu tarafından 10 Mayıs 2023 tarihinde imzalanmış ve 17 Mayıs 2023'te resmi olarak yürürlüğe girmiştir. şirketlerin bu uygulama çerçevesinde mali yükümlülüklerle karşı karşıya kalmaya başlayacağı dönem ise 1 Ocak 2026 itibariyle başlayacaktır. 1 Ekim 2023 tarihinden 2026 yılına kadar olan geçiş sürecinde ise SKDM, şirketler açısından yalnızca raporlama yükümlülüğü ile sınırlı olacak şekilde uygulamaya girecektir. Bu geçiş dönemi; uygulama esaslarının oturtulması, veri toplanması ve uygulamanın iyileştirilmesine yönelik aksayan noktaların tespit edilmesi gibi amaçlara hizmet edecektir. Bu dönemdeki deneyim çerçevesinde gerekli iyileştirmeler ve ikincil mevzuat düzenlemeleri gerçekleştirilecektir.